BESTUURSOPDRACHT

(Project) naam:	**Bestuursopdracht warmteprogramma 2026**
Zaaknummer:	**07432024186413**
Besluit B&W/raad van	xx
Bestuurlijke opdrachtgever	[redacted]
Ambtelijke opdrachtgever	[redacted]
Versienummer:	1.0
Status:	Concept
Datum:	xx

1. Aanleiding

Nederland werkt toe naar een klimaatneutrale gebouwde omgeving in 2050. Gemeenten hebben hierin een belangrijke regierol en zijn op grond van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) verplicht om uiterlijk eind 2027 een warmteprogramma vast te stellen. Dit programma vervangt het Programma warmtetransitie uit 2021 en beschrijft de gemeentelijke strategie voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving voor de komende tien jaar, met een doorkijk naar 2050. Sinds de vaststelling van het huidige programma zijn wet- en regelgeving, technische ontwikkelingen en de maatschappelijke context gewijzigd. Hierdoor is actualisatie noodzakelijk. Het warmteprogramma biedt de gemeente Asten een actueel beleidskader om richting te geven aan de warmtetransitie en vormt de basis voor de verdere uitvoering in samenwerking met inwoners, bedrijven en andere betrokken partijen.

2. Probleemstelling

Om te voldoen aan de landelijke doelstelling om alle gebouwen vóór 2050 aardgasvrij te maken, moeten ingrijpende maatregelen worden genomen. Dit vraagt om forse investeringen van zowel overheden als particulieren en om een zorgvuldige voorbereiding. Vanwege de omvang en complexiteit van deze transitie is het niet haalbaar om alle gebouwen in één keer aan te pakken; een gefaseerde aanpak per wijk is noodzakelijk.
De eerste stap – het inzetten op isolatie – is gezet in het eerste warmteprogramma. De tweede stap is het zorgvuldig selecteren van de eerste wijken, het bepalen van passende

warmteoplossingen en het vaststellen van een realistische termijn voor uitvoering. Dit biedt gebouweigenaren, gemeenten en netbeheerders tijd om zich voor te bereiden. Deze tweede stap is bovendien wenselijk om als gemeenteraad later gebruik te kunnen maken van de instrumenten die nodig zijn om een wijk daadwerkelijk aardgasvrij te maken, zoals de bevoegdheid om formeel gebieden of wijken aan te wijzen die binnen een bepaalde termijn aardgasvrij moeten worden.
Het is van belang dit proces zorgvuldig vorm te geven, met oog voor de behoefte aan duidelijkheid bij gebouweigenaren en andere betrokkenen.

3. Kaders/bestaand beleid

Klimaatwet:
In de klimaatwet is opgenomen dat de gemeenten de regie hebben op het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Zij dienen hiervoor beleids- en uitvoeringsplannen te maken.

Wgiw:
In de Wgiw (Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie) is opgenomen dat gemeenten iedere 5 jaar een verplicht Warmteprogramma vaststellen. Het eerste programma dient uiterlijk eind 2027 zijn vastgesteld. Het huidige Astense Programma warmtetransitie is –vooruitlopend op de ingang van de Omgevingswet- al opgesteld volgens de vereisten van de Omgevingswet, maar verloopt eind 2026.
Onderdeel van de Wgiw is de aanwijsbevoegdheid. Die biedt gemeenten de mogelijkheden om in het omgevingsplan binnen hun grondgebied gebieden aan te wijzen die overgaan op een duurzame warmtevoorziening en waar het aardgastransport dus op termijn eindigt.
De Wgiw geeft de juridische grondslag om in het omgevingsplan regels op te nemen over de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Het wijzigt daarvoor delen van de Omgevingswet en de huidige Gaswet.
De Wgiw is aangenomen door de tweede en eerste kamer en gaat naar verwachting begin 2027 in.

Wcw:
De Wet Collectieve Warmte vervangt de huidige Warmtewet. Het doel van de nieuwe wet is om de ontwikkeling van nieuwe warmtenetten te vergemakkelijken en zo de energietransitie te bevorderen en om betaalbaarheid, betrouwbaarheid en duurzaamheid van collectieve warmtelevering te waarborgen.
De Wcw regelt dat warmtenetten niet zonder nadrukkelijke gemeentelijke toestemming mogen worden ontwikkeld. Grote warmtenetten (met meer dan 1.500 aansluitingen) moeten in meerderheid in handen zijn van publieke partijen. Dit laatste is in Asten waarschijnlijk niet van toepassing.
De Wcw is aangenomen door de tweede en eerste kamer.

RES-MRE:
In de RES-MRE is opgenomen welke lokale en gemeentegrensoverschrijdende warmtebronnen er beschikbaar zijn in de regio ten behoeve van collectieve warmtevoorzieningen. Voor het inzetten van grensoverschrijdende warmtebronnen dienen nog afspraken te worden gemaakt in de (sub)regio.

Enexis en Tennet:
Voor bijna alle alternatieven voor aardgas is extra stroom nodig. Wijken waar Tennet en Enexis deze extra stroom nog niet kunnen leveren, kunnen nog niet volledig elektrificeren.

Toekomstagenda Asten 2030:
In de toekomstagenda is opgenomen dat de gemeente 'zo snel als mogelijk' energieneutraal wil zijn en dat we daarin het provinciale (en landelijke) beleid volgen. Er zijn geen nadere richtlijnen of lokale kaders opgenomen.

Omgevingsvisie Asten
In de omgevingsvisie is opgenomen dat we willen besparen op energieverbruik en gebouwen willen voorzien van duurzame warmte. Ook hierin zijn geen nadere richtlijnen of lokale kaders opgenomen.

4. Doelstelling, uitgangspunten, centrale vraag

Doelstelling:
Het warmteprogramma beschrijft de plannen in de komende tien 10 jaar voor het verduurzamen en uiteindelijk aardgasvrij maken alle gebouwen in 2050. Het beschrijft in welke gebieden we de komende jaren aan de slag gaan en wat ruwweg de verwachte aanpak is.
Het warmteprogramma:

- Biedt duidelijkheid en handelingsperspectief voor bewoners, ondernemers en andere gebouweigenaren.
- Legt de basis voor de gebiedsgerichte aanpak en vormt de basis voor de uitvoeringsplannen per buurt.
- Zorgt ervoor dat we de voortgang van de plannen voor de komende tien jaar goed kunnen bijhouden.

Uitgangspunten:
De uitgangspunten voor de te maken warmtekeuze per buurt en voor de prioritering van de buurten en wijken om aardgasvrij te worden zijn:

- De warmteoplossing voor een buurt moet haalbaar, betaalbaar en betrouwbaar zijn.
- De warmteoplossing voor een buurt wordt gemaakt in overleg met inwoners van de betrokken buurt.
- Buurten waarvoor de warmteoplossing technisch en financieel gezien duidelijk is, hebben voor afkoppeling van aardgas prioriteit boven buurten waarvoor de warmteoplossing technisch en financieel gezien nog onduidelijk is.
- Inwoners en ondernemers hebben hun eigen verantwoordelijkheid voor hun eigen aandeel. De gemeente ondersteunt en stimuleert waar dat mogelijk en nodig is.

5. Inhoud/actiepunten

We realiseren het programma op basis van de volgende stappen:

Stap 1: voorbereiding

a. Bestuursopdracht vaststellen
b. Evalueren huidige programma
c. Projectplan opstellen
d. Plan van Aanpak opstellen
e. Eerste analyse technische en sociale mogelijkheden mbv openbare/beschikbare gegevens
e. Participatiestrategie opstellen
f. Ophalen wensen en bedenkingen voor proces en programma bij commissie ruimte

Stap 2: onderzoek

a. Verdiepen analyse kansrijke technische en sociale mogelijkheden met lokale partners.
   Op voorhand lijken de volgende warmteoplossingen kansrijk:
   - Individuele all electric; gezien netcongestie met hybride warmtepompen als tussenoplossing
   - Geothermie; al dan niet in combinatie met glastuinbouwsector
   - Restwarmte
   Volgens de Wgiw mag groen gas als warmteoplossing geen onderdeel zijn van het warmteprogramma. Het warmteprogramma gaat over hoe gebieden van het gas af gaan, en groen gas biedt geen gebiedsgerichte warmteoplossing. Wel willen we in het warmteprogramma een kort hoofdstukje toewijden aan het mogelijke groengaspotentieel van de gemeente Asten zonder dit als oplossing voor Asten aan te merken.

Stap 3: ontwerp

a. Uitvoeren participatie
b. Conceptkeuzes maken
c. PlanMER beoordeling uitvoeren
d. Conceptprogramma opstellen
e. Toetsen conceptprogramma voor wensen en bedenkingen bij commissie ruimte

Stap 4: besluit

a. Vaststellen programma
b. Publiceren programma

6. Tijds- en capaciteitsplanning

fase	periode	betrokkenen
1 voorbereiding	Aug, sep 2026	Ambtelijk kernteam College en commissie
2 onderzoek	Okt – mei 2026	Ambtelijk kernteam uitgebreid kennisteam intern en extern
3 ontwerp	Jun – aug 2027	Ambtelijk kernteam

		Uitgebreid kennisteam intern en extern Stakeholders gemeentebreed en mogelijke startwijken College en commissie
4 besluit	Nov, dec 2027	Ambtelijk kernteam college

7. Bestuurlijke planning

In het Warmteprogramma beschrijven we voor het eerst welke wijken we prioriteit geven bij het aardgasvrij maken. Gezien de impact die het aardgasvrij maken van buurten en wijken heeft op eigenaren van panden (huur- en koopwoningen en bedrijfspanden) en vanwege de rol die de raad heeft bij het aanwijzen van wijken die aardgasvrij worden, is het wenselijk de raad te betrekken bij het proces en de inhoud van dit Warmteprogramma. Het programma zelf wordt door het college vastgesteld.
De planning is als volgt:

10-2026 vaststelling bestuursopdracht in college
12-2026 ophalen wensen en bedenkingen over proces in commissie ruimte
10-2027 bespreken conceptprogramma in college
11-2027 conceptprogramma voor wensen en bedenkingen in commissie ruimte
12-2027 vaststelling programma in college

8. Juridische aspecten

- Het Warmteprogramma bindt de gemeente tot uitvoering.
- De Wgiw verplicht gemeenten een warmteprogramma te hebben onder de omgevingswet
- De Wcw vergemakkelijkt realisatie van warmtenetten en bevordert de energietransitie.
- Het warmteprogramma is een voorwaarde om de bevoegdheid te kunnen inzetten om wijken aan te wijzen die vanaf een bepaalde datum aardgasvrij zullen zijn (aanwijsbevoegdheid).
- Afhankelijk van de warmteoplossingen en de zekerheid die we willen bieden in het programma over het aardgasvrij maken van een wijk, is een planMER beoordeling of een planMER nodig. Vooralsnog lijkt een planMER beoordeling voldoende.

9. Financiële aspecten

Om tot een kwalitatief goed warmteprogramma te komen, is interne en externe inspanning nodig. Op deze manier worden er kosten gemaakt in de vorm van uren. Hieronder is een inschatting gemaakt van het aantal uren en de bijbehorende kosten die nodig zijn voor het opstellen van het warmteprogramma:

Rol	**Inzet per week (gemiddeld)**	**Totaal uren (indicatie)**	**Totale kosten (indicatie)**
Projectleider	16 uur/week	450 uur	€30.000,-
Ambtelijk verantwoordelijke	1-3 uur/week	60 uur	€5400,-
Projectondersteuner communicatie	3-6 uur/week	120 uur	€8000,-

Projectondersteuner uitvoering	4-8 uur/week	160 uur	€10.000,-
Extern adviesbureau (inhoudelijk)	pieken rond analysefase	300 uur	€65.000,-
Totaal		1090 uur	€118.400,-

Zowel de interne als externe uren kunnen worden gedekt uit landelijke middelen, zoals de CDOKE- en transitievisiewarmte gelden.

10.Communicatie

Tijdens dit traject is vooral participatie van belang. Hiervoor stellen we een participatiestrategie op.
Nadat het warmteprogramma is vastgesteld is het van belang dat inwoners en bedrijven makkelijk kennis kunnen nemen van de informatie die direct voor hen van belang is. Hiervoor stellen we een communicatieplan op.

11. Kwaliteitseisen

Het Warmteprogramma moet voldoen aan de wettelijke eisen die eraan worden gesteld. Daarnaast moet het programma in goede samenwerking met stakeholders tot stand komen.

12. Risico's

Dynamiek

De warmtetransitie bevindt zich in een sterk veranderende omgeving. Technologische ontwikkelingen (zoals nieuwe warmteoplossingen), veranderingen in de energie-infrastructuur (zoals netcongestie) en voortschrijdende inzichten kunnen invloed hebben op de inhoud en uitvoerbaarheid van het warmteprogramma. Daarnaast wijzigen wet- en regelgeving zich in hoog tempo, waardoor uitgangspunten gedurende de looptijd van het programma kunnen veranderen. Hierdoor bestaat het risico dat (delen van) het warmteprogramma sneller verouderen dan voorzien.

Weerstand bij inwoners

Het nieuwe programma wordt concreter dan het huidige programma. Daarmee komt duidelijker in beeld welke wijken wanneer (waarschijnlijk) aardgasvrij worden en met welke warmteoplossing. Dat geeft inwoners duidelijkheid over wanneer zij zelf maatregelen moeten nemen en wat ze van de gemeente kunnen verwachten. Deze duidelijkheid sluit echter ook andere mogelijkheden uit en daarmee kan er weerstand ontstaan bij de inwoners van de betreffende wijken. Het is van belang dat inwoners van wijken en buurten die als eerste aan de beurt komen om aardgasvrij te worden actief betrokken zijn bij de keuzes die er voor hun wijk/buurt gemaakt kunnen worden.
Het is ook van belang om gedurende het proces voortdurend aandacht te hebben voor de verwachtingen van inwoners en om eerlijk en duidelijk te zijn in wat zij mogen verwachten. Het is echter onmogelijk om alle weerstand te voorkomen.

Defensieve besluitvorming

De dynamiek op dit dossier is erg groot. Technische, financiële en beleidsmatige ontwikkelingen gaan zeer snel. We moeten keuzes maken terwijl de toekomst onzeker is. Onzekerheid kan leiden tot defensieve besluitvorming, onder andere om bovenstaande weerstand te voorkomen. Hoewel besluiten en uitvoeren risico's met zich meebrengt, is het uitblijven van besluiten en actie geen verantwoord alternatief.

Netcongestie

Netcongestie kan vertraging opleveren voor het uitvoeren van duurzame warmteoplossingen. Daarnaast heeft het kiezen voor oplossingen die veel elektriciteit vragen negatieve gevolgen voor netcongestie en daarmee voor andere gewenste ontwikkelingen. Warmteoplossingen die weinig elektriciteit vragen hebben daarom de voorkeur. Tijdig overleg met Enexis over de consequenties van netcongestie voor warmteoplossingen (en andersom) is van belang om de slimste keuzes te kunnen maken.